

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till:
carina.birgitta.nagling@regeringskansliet.se

Örnsköldsviks kommuns yttrande, över betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101)

Inledning

Socialdepartementet har skickat en remiss till kommunen för att ge möjlighet att lämna synpunkter på föreslagna ändringar i betänkandet Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101).

Sammanfattningsvis tillstyrker Örnsköldsviks kommun, via Humanistiska nämnden, de föreslagna åtgärderna och anser att utredningen har beaktat barns bästa i sina förslag. Förslagen i dess nuvarande utformning skulle dock innebära en ökad arbetsbelastning samt risk för ökade kostnader för kommunerna. Nämnden saknar en analys av förslagens påverkan på kommunerna i utredningen.

Humanistiska nämnden, i det följande nämnden, har följande kommentarer.

Generellt om förslagen

Utredningens förhoppning är att förändringarna ska leda till att stärka barnfamiljer med låg socioekonomisk standard och det ser nämnden som positivt. Förslagen påverkar dock främst barnfamiljer. Nämnden ser att det även finns andra hushållstyper som behöver stärkas och att dessa kanske missas med dessa förslag.

Åtgärderna som syftar till att minska skuldsättningen och återbetalnings-skyldighet och räknas på tidigare uppgifter borde leda till en förbättring. All ekonomihantering som är enklare att planera är till det bättre. Inte helt sällan kan personer vända sig till kommunen med behov av stöd då de blivit återbetalnings-

skyldiga, men använt pengarna. Bistånd utgår dock inte till skulder rent generellt och personerna riskerar därför att bli föremål för Kronofogdens ärenden.

Om det blir tydligt att man i förväg vet vilka inkomster man kan få med denna utformning av bostadsbidraget kanske det också kan bli enklare att få ett eget bostadskontrakt.

Nämnden kan se en förmodad vinst för personer som är hemlösa, eller inneboende utan eget kontrakt, genom att det kan finnas möjlighet till utökade bidrag trots en osäker boendesituation.

Vad gäller slopanDET av flerbarnstillägget är det nämndens förhoppning att det inte påverkar behovet av ekonomiskt stöd i alltför stor omfattning. Som nämndens förstår utredningen är tanken att förslagen som helhet ska leda till en förbättring ekonomiskt sett, vilket välkomnas.

Om de föreslagna åtgärderna kommer kunna finansieras inom befintlig budget är svårt att uttala sig om.

Förslaget om underhållsstöd

Att underhållsstöd ska räknas om varje månad innebär en ökad arbetsbörda för kommunen, eftersom beräkningen av underhållsbidrag som ska tillfalla kommunen följer reglerna som styr beräkningen av underhållsstöd. Kommunen gör själv beräkningen av sådana underhållsbidrag.

När barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna eller bor i familjehem eller bostad med särskild service som insats enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, får kommuner uppbära underhållsbidrag som avser barnet. Detta regleras i 8 kap 1 § 2 st socialtjänstlagen (2001:453), SoL och 20 § LSS.

Underhållsbidraget beräknas, som ovan nämns, av kommunen och det sker enligt samma regler som Försäkringskassan beräknar underhållsstöd, det vill säga de regler som nu föreslås att förändras. Ovanstående anges i 6 kap. 2 – 4 §§ socialtjänstförordningen (2001:937). Avseende LSS hänvisas till nämnda bestämmelser i socialtjänstförordningen i 5 § förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Om reglerna för Försäkringskassans beräkning av underhållsstöd ändras innebär det att även kommunerna behöver göra månatliga omräkningar, vilket skulle

innebära en ökad arbetsbörda för kommunerna. Arbetsbördan avseende underhållsbidragen skulle öka på grund av följande.

- 1) Beräkningarna behöver ske månatligen, i stället för årligen. Här bör nämnas att det är relativt vanligt att även en jämningsberäkning behöver ske, utifrån att barnen bor delvis hos vårdnadshavare.
- 2) Beräkningarna tar en hel del tid i anspråk redan idag. Det föreslagna beräkningssättet med ramtid är mer avancerat och nämndens bedömning är därför att beräkningarna, utöver att behöva ske månatligen, också kommer att ta mer tid i anspråk än idag. Jämför med att Försäkringskassan föreslås anslag för att utveckla datorsystem för beräkningen.
- 3) Kommunerna kommer att behöva begära ut uppgifterna från arbetsgivardeklarationerna från Skatteverket för att kunna göra de månatliga omräkningarna. Jämför med att Försäkringskassan föreslås få direkt tillgång till arbetsgivardeklarationerna.

Om administrationen ska öka enligt ovanstående kommer kostnaden för administrationen avseende underhållsbidragen för kommunerna med stor sannolikhet att överstiga intäkten.

Nämnden önskar att ovanstående analyseras i en eventuell kommande proposition.

Förslaget om bostadsbidrag

Bostadsbidraget har inte följt med i kostnadsutvecklingen för bostäder de senaste åren och med detta förslag blir det förhoppningsvis en förstärkning för hushåll med sämre ekonomi. Det bör minska utbetalningarna av försörjningsstöd för boendekostnader.

Att bostadsbidrag räknas om varje månad innebär dock en ökad arbetsbörda för kommunen. För bostadsbidrag finns dock system som passar den föreslagna ändringen, bland annat finns möjlighet att via systemet begära in uppgift om bostadsbidrag. Nämndens bedömning är att ett månatligt bostadsbidrag kan generera fler omräkningsbeslut för kommunen, men att arbetsbördan bör bli hanterlig. Nämnden önskar dock några klagoranden från regeringen avseende följande.

När nämnden fastställer avgiftsunderlag inför att ta ut avgifter enligt 8 kap socialtjänstlagen (2001:453), SoL, för till exempel hemtjänst och boende i

särskilt boende, ska nämnden tillämpa bland andra 8 kap. 4 § SoL och 8 kap 9 § SoL.

I 8 kap 4 § SoL anges att: ”Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad.”

Detta innebär att nämnden gör en bedömning av de inkomster som den enskilde kan antas komma att få ett år framåt, inklusive bostadsbidrag. Kommunerna kommer därmed att göra en årlig beräkning av förväntad inkomst, medan Försäkringskassan gör en beräkning per månad av faktisk inkomst.

I 8 kap 9 § 2 st SoL anges att ”En ändring av avgiften skall gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändring har uppkommit.”. Det innebär att när kommunen får tillgång till uppgifterna om bostadsbidrag kan avgiften ändras först från månaden efter att kommunen får uppgifterna. Kommunen får inte göra förändringar för månader bakåt i tiden. Om en person får ett lägre bostadsbidrag en månad, kan kommunen göra ändringen utifrån den uppgiften först från månaden efter. Nämnden frågar sig om en ny beräkning då ska ske för 12 månader? Och vad händer om bostadsbidraget höjs igen månaden efter? Det finns en risk att kommunens beräkningar blir mindre träffsäkra genom regeringens förslag.

Nämnden önskar att även ovanstående analyseras i eventuell kommande proposition.

Humanistiska nämndens ställningstagande

Humanistiska nämnden tillstyrker utredningens förslag och bedömer att de är för barns bästa. Förslagen i dess nuvarande utformning skulle dock innebära en ökad arbetsbelastning samt risk för ökade kostnader för kommunerna. Nämnden saknar en analys av förslagets påverkan på kommunerna i utredningen.

Örnsköldsviks kommun
Humanistiska nämnden

Zenitha Nordfjell
Ordförande

Humanistiska nämnden

2022-06-14

1 (2)

§ 75 Yttrande över betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101) (Humn/2022:69)

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet önskar Örnsköldsviks kommuns yttrande över en statlig utredning som handlar om att införa månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet. Kommunstyrelsens ordförande Per Nylén har beslutat att humanistiska nämnden svarar för kommunens räkning.

I utredningen föreslås att den betalningsgrundande inkomsten för underhållstöd ska beräknas varje månad i stället för en gång per år, och att beslut om slutligt bostadsbidrag ska fattas varje månad, i stället för att bostadsbidraget betalas ut preliminärt och det slutliga bostadsbidraget för kalenderåret fastställs efter beslut om slutlig skatt. Beräkningen ska ske utifrån arbetsgivardeklarationer under en ramtid ett år bakåt i tiden. Se Utdrag av tabeller från SOU 2021:101, Yttrande över betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101) där nuläge och förslag beskrivs.

Syftet med förslagen är bland annat att underhållsstödet och bostadsbidraget ska bli mer träffsäkert och att det därmed ska minska skuldsättning.

I utredningen föreslås också att flerbarnstillägget i barnbidraget för två barn tas bort. Extra barnbidrag betalas därmed ut först från och med det tredje barnet. Syftet är att delvis bekosta övriga förslag.

Reglerna föreslås träda i kraft 1 januari 2024.

Yttrandet över innehållet i utredningen ska vara Socialdepartementet tillhanda senast 30 juni 2022.

Välfärdförvaltningens kommentarer

Välfärdförvaltningen har upprättat ett förslag till yttrande, daterat den 24 maj 2022.

Förvaltningen föreslår att utredningens förslag tillstyrks, utifrån att de bedöms öka träffsäkerheten i både bostadsbidrag och underhållstöd och därmed minska skuldsättningen, vilket är till nytta för personer i behov av bostadsbidrag samt personer som är aktuella för att betala underhållstöd. I förlängningen kan det bidra till att färre barn påverkas negativt på de sätt som kan ske vid skuldsättning.

Beslutet skickas till: Socialdepartementet
--

Humanistiska nämnden

2022-06-14

2 (2)

§ 75 (forts.)

Förslagen i dess nuvarande utformning skulle dock innebära en ökad arbetsbelastning för kommunerna samt risk för ökade kostnader. Förvaltningen saknar en analys av förslagets påverkan på kommunerna i utredningen. Förvaltningen föreslår därför några medskick om ovanstående till regeringen, inför ett eventuellt arbete med en proposition.

Prövning av barnets bästa

Bedömningen är att nämndens yttrande är för barns bästa. De förslag som den statliga utredningen innehåller bedöms bidra till insatser från samhällets sida som kan bidra till minskad skuldsättning, vilket kan bidra till att färre barn påverkas negativt på de sätt som kan ske vid skuldsättning. Att tillstyrka utredningens förslag bedöms därmed vara till barns bästa.

Beslutsunderlag

- Vårdförvaltningens beslutsförslag daterat 24 maj 2022
- Örnsköldsviks kommuns yttrande över betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101), daterat 24 maj 2022
- Utdrag av tabeller från SOU 2021:101
- Del 1, Träffsäkert - Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101)
- Del 2, Träffsäkert - Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101)

Humanistiska nämndens beslut

Humanistiska nämnden godkänner yttrande över betänkandet Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (SOU 2021:101), daterat 24 maj 2022, och överlämnar det till Socialdepartementet.
